

Ali Bilgin Varlık

Idlib Çatışmasızlık Bölgesindeki Gelişmeler (06.02.2020)

Çatışmasızlık bölgelerinin ihdas edilmesi konusu, Suriye iç savaşının sonlandırılmasına yönelik çalışmalar kapsamında BM Liderliğindeki Cenevre görüşmelerine paralel olarak Rusya, Türkiye ve İran garantörlüğündeki yürütülen Astana ve Soçi görüşmelerinin dördüncü toplantısında (3-4 Mayıs 2017) gündeme gelmişti. Bu maksatla hazırlanan plan yürürlüğe girmeden önce ayrıca ABD, Ürdün ve Mısır ile de koordine edilmişti.

Beşinci toplantıda (4-5 Temmuz 2017) garantör ülkeler, çatışmasızlık bölgelerinin sınırları üzerine çalışması kararı almıştı. Bu kapsamda Suriye genelinde dört çatışmasızlık bölgesinin ihdas edilmesine karar verilmişti.

Altıncı toplantıda (14-15 Eylül 2017) İdlib'de gerginliği azaltma bölgesinin sınırları konusunda anlaşma sağlandı. Üç garantör ülkenin çatışmasızlık bölgelerinde gözetim için ortak bir koordinasyon merkezi kurma-sı ve bu bölgelerde her ülkeden 500'er olmak üzere toplam 1.500 gözlemci konuşlandırılması kararlaştırıldı. Türk Silahlı Kuvvetleri unsurları 13 Ekim'de İdlib gerginliği azaltma bölgesindeki ateşkes rejiminin takibi için gözlem noktaları oluşturmak amacıyla bölgeye intikal etmeye başladı. Türkiye Ekim 2017-Mayıs 2018 tarihleri arasında İdlib bölgesinde 12 gözlem noktası tesis etti. Başlangıçta 1,5 milyon olan bölge nüfusu Halep'teki çatışmaların muhalifler aleyhine sonuçlanması üzerine 4 milyona yaklaştı. Ayrıca Rakka'yı terk etmek zorunda kalan IŞİD unsurlardan bir kısmı da İdlib bölgesine sığındır.

Suriye iç savaşındaki Hama ve Humusu'un kontrorlünü ele geçiren rejim kuvvetlerinin askeri dengiyi lehine çevirmesiyle paralel olarak Idlib bölgesine yönelik baskısını artırdığı gözlemlenmiştir. Bu gelişmeler neticesinde Türkiye sınırında sayıları 400.000'i bulan sığınmacı yoğunluğu yaşanmıştır. Türkiye'nin gözlem kontrol noktalarını takviye etmek maksadıyla göndermiş olduğu birliğe yönelik Rejim kuvvetleri tarafından gerçekleştirilen saldırı neticesinde yedisi asker bir sivil görevli olmak üzere toplam sekiz personelin hayatını kaybetmiştir. Türkiye bu saldırıya topçu ve hava kuvvetleriyle misliyle karşılık vermiştir. Ancak yakın gelecekte bu saldırıların devam etmesi kuvvetle muhtemeldir.

İdlib'deki son gelişmeler, uzunca bir süredir emareleri alınan ve koşulları hazırlanan saldırgan bir tutumu ortaya koymaktadır. Bu ise hem garantör devletlerin hem de Suriye rejiminin çatışmasızlık bölgesi kavramını değerlendirmede ve savaşanları tanımlamadaki farklılıklarından kaynaklanmaktadır. Suriye rejimi ve yakın müttefikleri Rusya, çatışmasızlık bölgelerini muhaliflerin kademe kademe yok

edilmesi stratejisinin bir aşaması olarak görmektedir. Nitekim, diğer çatışmasızlık bölgelerinde bu stratejiyi safha safha uygulamışlardır. Rejimin çatışmasızlık bölgelerine bakışını belirleyen askerî taktik konsept Rusya'nın Grozny'deki uygulamaları ile örtüşmektedir.

Türkiye ise çatışmasızlık bölgesini sivillerin iç savaşın zararlarından korunduğu, muhalif grupların ise ayrıştırıldığı ve silahtan arındırıldığı bir bölge olarak değerlendirmektedir.

Savaşların tanımlanmasındaki farklılık ise terörist-muhalif ayrımında gerçekleşmektedir. Türkiye'nin muhalif olarak tanımladığı grupları Rusya ve Suriye terörist olarak görmektedir. Bu kavramsal karışıklığın bir sebebi çatışmaya taraf olmaktan kaynaklanırken bir diğer neden ise özellikle Rakka'daki muharebeleri kaybeden IŞİD elemanlarının bölgeye sızmış olmalarıdır.

Bölgede masum halk ile terör gruplarını ayrıştıracak mekanizmaların kurulması bu aşamada mümkün görülmemektedir. Suriye rejimi ve Rusya bu sorunu kansız çözümlenmek noktasında herhangi bir hassasiyet taşımamaktadır. Türkiye ise terörist ile savaş dışı masumları ayrıştırma konusunda kapsamlı ve garantör devletlerin yardım ve İş birliği ile gerçekleştirilebilecek bu faaliyette yalnız bırakılmıştır.

Muhtemel gelecekte söz konusu saldırıların alınacak caydırma tedbirlerine rağmen devam etmesi olasıdır. Nihai aşamada ise mevcut çatışmasızlık bölgesinin sınırları daha da daraltılarak oluşturulacak daha güvenli bir alana çekilmesi rasyonel hareket tarzı olarak görülmektedir.

Bu belgede yer alan hususların **tüm sorumluluğu yazarlara ait olup** MSE'ye üyelerini bağlamaz. Bu belgenin her hakkı, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu esasları çerçevesinde MSE'ye aittir.

Alıntılarda <http://merkezstrateji.com/> uzantısının verilmesi, belgenin tamamına ulaşılabilmesi için zorunlu tutulmuştur.